

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д-р екон. наук., проф. Баранова В.Г.

_____ (підпис)
« ___ » _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності **072 фінанси, банківська справа та страхування**

за магістерською програмою професійного спрямування

Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: **«Управління прибутком підприємства»**

Виконавець:

студентка фінансово-економічного
факультету

Живица Софія Аркадіївна _____
/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук., ст. викладач

Іоргачова М.І. _____
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Сутність, функції та значення прибутку підприємства як об'єкту управління у ринкових умовах.....	6
1.2 Комплексна система управління прибутком на підприємстві як складова фінансового менеджменту.....	14
РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АНКОР»	28
2.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Анкор».....	28
2.2 Оцінка системи управління прибутком та її особливості на підприємстві ТОВ «Анкор».....	43
РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТОВ «АНКОР»	54
3.1 Виявлення резервів підвищення прибутку на підприємстві.....	54
3.2 Можливості використання зарубіжного досвіду управління прибутком підприємства.....	64
3.3 Основні напрямки удосконалення управління прибутком в ТОВ «Анкор»	75
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах нестабільного ринкового середовища та конкуренції значно зростає важливість ефективної роботи підприємства, яка вимірюється, насамперед, у конкретних фінансових результатах - у прибутку. Саме отримання прибутку є головною метою підприємницької діяльності. Прибуток не тільки основне внутрішнє джерело формування внутрішніх ресурсів фінансування підприємства, яке служить засобом для забезпечення розширеного відтворення та розвитку підприємства, але й база для зростання національної економіки в цілому. Перерозподіляючись через податкову систему, прибуток підприємств є важливим джерелом надходжень коштів для держави. За останніми даними Державної служби статистики України за січень–червень 2018 року рівень збитковості українських підприємств становив 28,3%, а сума чистого збитку становила 99956,2 млн. грн., а практика господарювання підприємств в країнах СНД свідчить, що 70% суб'єктів господарювання виходять з ринку по причині непередбаченого та нерационального управління прибутком. Саме тому, проблема грамотного і ефективного управління прибутком підприємств є актуальним питанням для економіки України в сучасних умовах. Управління формуванням, розподілом та використанням прибутку є одним з найважливіших елементів, яким повинні оволодіти керівники та фінансові менеджери для вдалого забезпечення підприємству конкурентних переваг та можливості існування на ринку.

Проблеми вдосконалення напрямів використання прибутку підприємства в різних аспектах, а також питання управління прибутком досліджували науковці України і зарубіжжя, зокрема: А. Сміт, К.Маркс, Ф. Найт, Білик В.О., Бланк І.О., Блонська В. І., Поддєрьогін А. М., Худа В. В., Єпіфанова І. Ю., Онисько С.М., Семенов Г.А.Скибенко С. Т., Скрипник М. І., Хістієва О.В., Худа В. В., Юрчишена Л.В. та ін. Однак необхідно зазначити, що, незважаючи на значну кількість наукових праць та істотні досягнення в цій галузі, низка питань теоретико-методичного та практичного характеру з управління, формування, розподілу та використання прибутку на підприємстві залишається

остаточно нерозв'язаною. Розвиток механізму управління прибутком підприємства в умовах кризових явищ потребує більш детальної систематизації як факторів впливу на процеси управління прибутком підприємств в Україні, так і тенденцій розвитку зазначених процесів.

Мета даної кваліфікаційної роботи: поглиблення та удосконалення теоретичних знань стосовно досліджуваної теми, узагальнення опрацьованої інформаційної бази, втілення аналізу фінансових показників діяльності та системи управління підприємством на прикладі ТОВ «Анкор», за допомогою логічних навичок розробка практичних рекомендацій, щодо вдосконалення процесів формування, планування, розподілу прибутку в умовах ринкового середовища на прикладі досліджуваного підприємства.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання:

- описати сутність категорії прибутку та комплексного процесу управління ним, разом з цим розгляд основних принципів, завдань, функцій та механізмів предмета дослідження;
- дослідити та проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства та можливі проблеми у системі управління прибутком;
- запропонувати та обґрунтувати можливі шляхи удосконалення управління прибутком на підприємстві, можливість використання закордонного досвіду щодо цього процесу та виявлення можливих резервів збільшення прибутку.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі виступає комплексний процес управління прибутком на підприємстві у сучасному ринковому середовищі.

Предметом дослідження теоретико-методичні засади та практичні аспекти управління прибутком підприємства на прикладі ТОВ «Анкор».

Методи дослідження, які використовуються у роботі, є: загальнонаукові методи теоретичного дослідження, а саме, синтезу та аналізу - для деталізації предмета дослідження та вивчення його функціональних та структурних складових; прикладного дослідження та системного аналізу - для надання

характеристики якості щодо фінансово-господарської діяльності підприємства та існуючої системи керування прибутком ; методи економіко-математичного моделювання за допомогою програми Excel - для прогнозування прибутковості підприємства; графічний метод - для побудови ілюстративного матеріалу.

Інформаційна база дослідження: наукові публікації та монографічні видання українських та закордонних вчених, підручники з фінансового менеджменту та фінансового аналізу, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і фахових видань, аналітичні матеріали Державної служби статистики України, інформація з мережі Інтернет, дані фінансової звітності підприємства.

Наукова новизна та практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що дослідницькі та аналітичні напрацювання можуть використовуватися як практичне джерело для потенційних користувачів та менеджерів підприємства, зацікавлених у процесі управління прибутком.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменування) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 102 сторінки. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 35 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези : «Розподіл і використання прибутку підприємства: управлінський аспект» // V Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. Проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності, 12-13 жовтня 2018 року, м. Миколаїв, Україна.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «Анкор» проведено комплексне дослідження, з якого було винесено ряд висновків.

По-перше, прибуток - найважливіша фінансова категорія. Він є показником, що відображає фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва.

Одночасно прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й джерелом формування бюджетних коштів держави. Висока роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначають необхідність безупинного й ефективного керування ним.

Управління прибутком являє собою систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень по всіх основних аспектах його формування, розподілу і використання на підприємстві.

Головною метою управління прибутком є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періоді. Ця головна мета покликана забезпечувати одночасно гармонізацію інтересів власників з інтересами держави і персоналу підприємства.

Процес управління прибутком підприємства базується на визначеному механізмі, який являє собою систему основних елементів, що регулюють процес розробки і реалізації управлінських рішень в області його формування, розподілу і використання.

У другому розділі кваліфікаційної роботи були проаналізовані практичні аспекти управління прибутком на прикладі підприємства ТОВ «Анкор». Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Анкор» показав, що відбулося розширення діяльності підприємства протягом 2016-2017 років у порівнянні до 2015 року. Активи підприємства майже повністю представлені оборотними

активами, необоротні активи мають дуже малу питому вагу – на кінець 2017 року вони займають 1,1% в структурі балансу. Така структура активів обумовлена видом діяльності організації – діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії та надання послуг технічного консультування у цих сферах. Основна маса поточних активів сформована за рахунок дебіторської заборгованості (69% на кінець 2017 року). Активи ТОВ «Анкор» сформовані в основному за рахунок залучених засобів, а саме – поточних зобов'язань. Протягом періоду маємо зростання сум власного капіталу, але в структурі пасивів частка власного капіталу зменшилася з 57,0% у 2015 році до 27,3% у 2017 році. Проведення оцінки ліквідності балансу дозволило зробити висновок про те, що баланс підприємства є неліквідним – виконується тільки одна з чотирьох умов ліквідності балансу. Аналіз платоспроможності показав, що в 2015 році підприємство було ліквідним та платоспроможним, за два роки рівень платоспроможності значно знизився і його не можна вважати платоспроможним, оскільки значення показників недостатні. Всі показники фінансової стійкості ТОВ «Анкор» мають негативну динаміку у часі за останні два роки. Підприємство фінансово не стійке, залежить від зовнішніх джерел фінансування, і за останні два роки ця залежність посилилася. Не дивлячись на те, що в структурі джерел фінансування власний капітал має малу частку, у підприємства є власні оборотні кошти, оскільки вартість необоротних активів мала. В динаміці відбувається поступове зростання сум власних оборотних коштів, оскільки суми власного капіталу зростають швидше за зростання вартості необоротних активів. Продуктивність праці на підприємстві щороку зростає, оскільки кількість працівників не змінилася, а суми чистого доходу зросли. Для визначення ймовірності прогнозування банкрутства ТОВ «Анкор» було використано модель Таффлера, результати розрахунків показали, що на протязі всього періоду 2015-2017 років ймовірність банкрутства мінімальна. Проте, в динаміці відбулося значне зниження цього показника. Відповідно можна зробити висновок про низьку ймовірність банкрутства, але треба терміново вжити заходів зі стабілізації ситуації, оскільки при залишенні такої

динаміки вірогідність банкрутства з'явиться вже в наступному році.

Оцінка системи управління прибутком на підприємстві ТОВ «Анкор» показала, що в динаміці за всіма показниками прибутку відбулося зниження в 2016 році та зростання в 2017 році. На кінець досліджуваного періоду підприємство отримало чистий прибуток в розмірі 189,7 тис. грн. Основним та єдиним джерелом формування доходів протягом всього досліджуваного періоду є дохід від реалізації продукції. Чистий прибуток в 2015 році в майже рівних долях було розподілено до фондів споживання та накопичення – відповідно 55% та 40%. В 2016-2017 роках чистий прибуток у більшій мірі використано на споживання (60%). Резервний фонд становить лише 5% чистого прибутку. Максимальні рівні рентабельності зафіксовано в 2015 році. В 2017 році всі показники знизилися у порівнянні як до 2016, так і 2015 року. В цілому всі значення рентабельності підприємства мають достатні значення на протязі 2015-2017 років, що свідчить про ефективність господарської діяльності підприємства. Але якщо проаналізувати динаміку, то на кінець періоду рівень ефективності роботи підприємства знизився. Трендова модель прогнозування рівня прибутковості ТОВ «Анкор» на 2018-2019 рр. показала тенденцію до зменшення всіх видів прибутку підприємства.

Дослідження резервів підвищення прибутку ТОВ «Анкор» показало, що в 2016 р. зменшення рівня рентабельності спричинило значне скорочення валового прибутку. В 2017 р. позитивний вплив на збільшення валового прибутку надало як зростання чистого доходу, так і зростання чистої рентабельності. Відповідно ці чинники є основними резервами зростання валового прибутку підприємства. Необхідно відзначити, що збільшення прибутку ТОВ «Анкор» можливе за рахунок: нарощення обсягів надання послуг; здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників; зменшення рівня поточних витрат; кваліфікованого здійснення цінової політики; грамотної побудови ділових відносин з постачальниками, посередниками, покупцями; покращення системи маркетингу на підприємстві; удосконалення якості надання послуг; постійного проведення наукових

досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

В роботі були досліджені можливості використання зарубіжного досвіду управління прибутком підприємства. Аналіз особливостей управління формуванням прибутку підприємств в розвинутих зарубіжних країнах показав, що є підстави стверджувати про існування різних методик формування прибутку як фінансового результату у зарубіжних країнах. Розбіжності у визначенні прибутку у різних країнах обумовлені, в першу чергу, розбіжностями в нормативно-правових актах країн. Однак було встановлено, що механізми визначення прибутку як фінансового результату в різних країнах мають спільні критерії, що полягають, по-перше, в тому, що величину прибутку можна чітко визначити, по-друге, визначення підсумкового показника полягає у зіставленні доходів і витрат у звітному періоді. Аналіз особливостей управління розподілом прибутку в зарубіжних країнах дозволяє стверджувати про широку практику застосування програм участі працівників у одержуваному прибутку. Досить широко поширені ці програми і в країнах Європейського союзу, так у Великобританії системами участі в прибутках охоплено 16 % усіх працюючих за наймом, і їх популярність зростає. Участь у прибутках поширено у Японії, Франції, Швеції, Німеччині, Бельгії, Данії тощо. Саме програми участі у прибутку є однією з причин високого рівня трудової мотивації працівників і конкурентоспроможності продукції, що виробляється.

В кваліфікаційній роботі обґрунтовані основні напрямки удосконалення управління прибутком в ТОВ «Анкор». Визначено, що головною метою управління прибутком на підприємстві має бути визначення шляхів найбільш ефективного його формування та оптимального розподілу, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його ринкової вартості. Система управління прибутком в ТОВ «Анкор» повинна вирішувати такі завдання: забезпечення максимізації розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства; забезпечення оптимальної пропорційності між рівнем прибутку і допустимим рівнем ризику; забезпечення високої якості прибутку, що формується; забезпечення виплат необхідного

рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства; забезпечення формування відповідного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства на майбутній період; забезпечення постійного зростання ринкової вартості підприємства; забезпечення ефективності програм участі персоналу щодо прибутку. В роботі обґрунтована необхідність формування стратегії управління прибутком на підприємстві. З цією метою автором запропонована структурно-логічна схема процесу управління прибутком в ТОВ «Анкор».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Найт Ф. Прибыль. / Вехи экономической мысли. Теория факторов производства. Т. 3. Под ред. В.М.Гальперина. – СПб.: Экономическая школа. 1999. – 434-448 с.
2. Волошин В.В. Справочник экономиста международника / В.В. Волошин, А.Н. Филоненко, С.Н. Березовенко. – К.: Лібра, 1995. – 399 с.
3. Копорулина В.Н. Русско-украинский финансово-банковский словарь / В.Н. Копорулина, Л.В. Копорулина. – Х.: Фортуна-Пресс, 1997. – 208 с.
4. Фаминский И.П. Внешнеэкономический толковый словарь / И.П. Фаминский. – М.: ИНФРА – М, 2011. – 512 с.
5. Пірс Д.В. Словник сучасної економіки Макміллана: пер. с англ. / Гол.ред. Д.В. Пірс; Под общ.рук. О. Мороз, Т. Мороз. – Київ: АртЕк, 2013. – 627 с.
6. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / С.В. Мочерний. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2012. – 952 с.
7. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К.: Кондор, 2017. – 400 с.
8. Біла О.Г. Фінанси підприємств: навч. посібник / О.Г. Біла. – Львів: Магнолія, 2016. – 383 с.
9. Хикс Дж. Стоимость и капитал / Дж. Хикс. – М.: Прогресс, 1993. – 488 с.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 19. – С.97-105.
11. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. / С. Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ, 2015. – 352 с.
12. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник/ Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2015. – 584 с.
13. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навч. посібник / Н.М. Бондар – К.: Видавництво А.С.К., 2014. – 400 с.
14. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посібник/ О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр навч. літератури, 2006. – 488 с.

15. Бланк И.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2012. – 752 с.
16. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент. – К.: КНЕУ, 2017. – 536 с
17. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2015. – 485 с.
18. Осипов В.І. Економіка підприємства: Підручник. – Одеса: Маяк, 2011. – 236 с
19. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах. Навчальний посібник / Г.А. Семенов, В.З. Бугай. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 432 с.
20. Худа В. В. Управління прибутком торговельних підприємств: [автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / В. В. Худа. - К.: Лібра, 2014. - 22 с.
21. Блонська В. І. Вдосконалення системи управління розподілом та використанням прибутку підприємства / В.І. Блонська, П.П. Адамович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 20.7. – С. 91–96
22. Скибенко С. Т. Формування стратегії управління прибутком підприємства / С. Т. Скибенко, М. В. Чемерис // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. - 2015. - № 6(2). - С. 152-160.
23. Хістієва О.В. Якість прибутку та його вплив на сталий розвиток торговельного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.05 / О.В. Хістієва - Донецьк, 2011. - 21 с.
24. Ногіна С. Шляхи вдосконалення формування та розподілу прибутку / С. Ногіна, М. Свиридова // Економічний аналіз. 2012. - Вип. 8. - Ч. 2. - С. 283-285.
25. Юрчишена Л.В. Навчальний посібник «Фінансовий менеджмент» (для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання) / Л.В. Юрчишена. – Вінниця: ВФЕУ, 2013. – 203 с.
26. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. Посібник. - К.: КНЕУ, 2014. - 350 с
27. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни / Азаренкова Г.М.,

- Журавель Т.М., Михайленко Р.М. - К.: Знання-Прес, 2015. - 299 с.
28. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства / Н. Г. Пігуль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2012. – № 28. – С. 125-132.
29. Дайле А. Практика контролінга / А. Дайле ; [под. ред. и предисл. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой ; пер. с нем.]. – М. : Финансы и статистика, 2011. – 336 с.
30. Бочаров В.В. Современный финансовый менеджмент / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер, 2014. – 414 с
31. Ткаченко Є.Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства [Текст] / Є.Ю. Ткаченко // Гуманітарний вісник ЗДІА. - 2015. - № 47. - С. 270-276.
32. Гаватюк Л.С. Прибутковість українських підприємств: реалії сьогодення / Л.С. Гаватюк, Н.В. Дармограй, Г.М. Хімійчук // Молодий вчений. - 2016. - № 1(28). - С. 40-43
33. Бердник К. А. Управління прибутком на підприємстві та шляхи поліпшення цього процесу / К. А. Бердник, Ю. В. Гончаров // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2015. - № 1. - С. 170-176.
34. Гуткевич С. О. Прибуток як основа ефективного управління розвитком підприємства / С. О. Гуткевич // Інтелект ХХІ. - 2015. - № 6. - С. 15-21
35. Жалко О. В. Система управління прибутком підприємства / О. В. Жалко, І. М. Климовець // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. - 2011. - Вип. 27. - С. 168-171.
36. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організації: навч. посібник. - К.: Кондор, 2013. - 860 с.
37. Ловінська Л.Г. Концепція фінансового результату у системі бухгалтерського обліку підприємств / Л.Г. Ловінська // Фінанси України. - 2010. - 1. - С. 58-65
38. Куслій В.О. Механізм формування фінансових результатів підприємств: зарубіжний досвід і вітчизняні особливості / В.О. Куслій // Вісник

ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2016. - №4(74). – С.24-34

39. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний та зарубіжний досвід / М. В. Патарідзе-Вишинська. // Економіка. Управління. Інновації. - 2013. - № 2. – С.51-58.

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

41. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посібник / М.Р. Лучко, І.Д. Бенько. - К.: Знання, 2016. - 311 с.

42. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька. - Житомир: ПП «Рута», 2012. - 544 с.

43. Мартиненко В. П. Система участі у прибутках як один із методів фінансового стимулювання персоналу підприємства / В. П. Мартиненко, І. С. Батрак // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – 2013. - № 5 (144). – С. 93-96

44. Мартиненко В. П. Система участі у прибутках як один із методів фінансового стимулювання персоналу підприємства / В. П. Мартиненко, І. С. Батрак // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – 2015. - № 5 (144). – С. 93-96

45. Гриньова В.М. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, Г.Ю. Шульга. - К.: Знання, 2016. - 310 с

46. Шуба О. А. Сучасна дивідендна політика компаній Німеччини / О. А. Шуба // Бізнес Інформ. - 2015. - № 11. - С. 75-79.

47. Стельмах М. Дивідендна політика: зарубіжний корпоративний досвід і українські реалії / М. Стельмах // Економічний аналіз. – 2012. – №7. – С. 202–205.

48. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення / А. С. Кучерява // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. - 2015. -

Вип. 40. - С. 38-44.

49. Романова Т. В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Т. В. Романова, Є. О. Даровський // Ефективна економіка. – 2013. – № 4. – С.50-56

50. Стричак Г. В. Підвищення рівня прибутковості підприємства / Г. В. Стричак, І. В. Цюпко, М. А. Дякович // Науковий вісник НЛТУ України. - 2014. - Вип. 24.10. - С. 262-268.

51. Телишевська Л. І. Маркетинговий потенціал у підвищенні прибутковості підприємства / Л. І. Телишевська, О. І. Комишан, С. С. Сергеев // Mechanism of Economic Regulation. - 2012. - № 3. - С. 126-132

52. Косинська О. В. Оптимізація витрат як засіб підвищення прибутковості підприємств / О. В. Косинська // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 7. - С. 106-110.